

НАВЧАННЯ УСНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ В 5-6 КЛАСАХ ГІМНАЗІЇ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ МОВЛЕННЄВИХ СИТУАЦІЙ

Горошкін І.О.

Інститут педагогіки НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу навчання іноземних мов

Навчання усного спілкування - одне з найскладніших завдань у методиці іноземної мови. Складність полягає в тому, що мовним матеріалом потрібно опанувати досконало й користуватися ним як засобом спілкування.

Одним із ефективних підходів у навчанні усного іноземного спілкування є поступовий розвиток мовлення від окремих елементів до повноцінного спілкування шляхом поступового збільшення кількості фраз. Дослідники проблеми зазначають, що на цьому етапі навчання доцільно використовувати мовленнєві ситуації.

Мовленнєві ситуації – це комунікативні завдання, що моделюють різноманітні життєві обставини й передбачають залучення учнів до різних видів мовленнєвої діяльності. Ці завдання дозволяють учневі послідовно проводити інтелектуальні операції в процесі роботи з інформацією: ознайомлення - розуміння - застосування. Ми розуміємо мовленнєву ситуацію як методичний прийом, який містить сукупність умов, спрямованих на розв'язання практичної життєвої проблеми. Прикметною ознакою мовленнєвих ситуацій є яскраво виражений практико-орієнтований характер, для їх застосування є необхідним конкретний лексичний інвентар. Глибоке усвідомлення ситуації поліпшує якість мовленнєвого повідомлення, оскільки в кожному повідомленні відображено взаємодія об'єктивної дійсності, мислення і мовлення. На уроках іноземної мови вчителі зазвичай моделюють практичні мовленнєві ситуації, що дозволяють учням гімназії впевненіше відчувати себе в повсякденному іноземному спілкуванні. Доцільно враховувати такі складники: ситуація спілкування (офіційна, неофіційна); адресат (кількість співрозмовників, тип їхніх відносин); мета спілкування (спілкування, повідомлення, вплив). Наведемо кілька прикладів можливих мовленнєвих ситуацій для розвитку навичок усного спілкування:

1) Більш прості ситуації, в яких учень учень самостійно будує лише кілька речень:

- Привітайтеся з другом/подругою, вчителем.
- Ви в громадському транспорті. Попросіть передати гроші за квиток, подякуйте за допомогу.

2) Більш складні ситуації, в яких учні вчать самостійно будувати висловлення, що складаються з кількох логічно пов'язаних фраз, повноцінні монологи та діалоги:

- Розкажіть про свій улюблений вид спорту.
- Подивіться прогноз погоди (для цього можна використати смартфон).

Розкажіть, які зараз погодні умови, температура повітря.

- Обговоріть з другом/подругою останні фільми, які ви дивились.

Інший підхід до навчання усного мовлення – це перехід від ознайомлення з текстом-моделлю до складання власного висловлення. Текст-модель зазвичай надається учням в письмовому вигляді для читання. При цьому бажано не лише читати тексту-модель, а й прослухати його. Це допоможе учням краще зрозуміти фонетичні особливості іноземної мови, принцип побудови фраз в усному мовленні. Текст має бути проаналізований на різних рівнях: фонетичному: звертається увага на фонетичні особливості слів, а також на інтонацію, наявну в тексті; лексичному: акцентується увага на лексемах, що викликають труднощі в розумінні тексту; граматичному: розглядаються синтаксичні особливості речень, наявних у тексті. Далі учням доцільно запропонувати ситуаційне завдання, пов'язане зі змістом тексту. Для цього можна використати низку різноманітних запитань, відповіді на частину з яких учні

знаходять у тексті. Для того, щоб дати відповіді на інші, їм доведеться застосовувати життєвий і навчальний досвід та іншомовний лексичний інвентар.

Отже, використання мовленнєвих ситуацій в навчанні усного іноземного спілкування є актуальним на всіх етапах навчання.